[2022] 15 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 692

ਦੇਵੇਂਦਰ ਨਾਥ ਸਿੰਘ

ਬਨਾਮ

ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ

(2022 ਦਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1768)

ਅਕਤੂਬਰ 12, 2022

**[ਦਿਨੇਸ਼ ਮਹੇਸ਼ਵਰੀ ਅਤੇ ਅਨਿਰੁਧ ਬੋਸ, ਜੇ.ਜੇ.]**

*ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ, 1973 - ਧਾਰਾ 482 - ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਗੋਦਾਮ ਤੋਂ ਮਾਲ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਸਟਾਕ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ - ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ - ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 409, 467, 468 ਅਤੇ 420 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ - ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਨੇ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਚਮੜੀ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਬਲੀ ਦਾ ਬੱਕਰਾ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 173 (8) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੇਸ ਦੀ ਹੋਰ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਵੇ - ਅਪੀਲ 'ਤੇ, ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ: ਆਡਿਟ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ, ਯਾਨੀ ਸੀਨੀਅਰ ਡਿਪਟੀ ਕਲੈਕਟਰ-ਕਮ-ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਨੇਜਰ ਨੇ ਸਿਰਫ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3, ਜੋ ਕਿ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਚੌਥਾ ਦਰਜਾ ਕਰਮਚਾਰੀ ਸੀ, ਪਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੰਚਾਰਜ ਸਹਾਇਕ ਗੋਦਾਮ ਮੈਨੇਜਰ ਵਜੋਂ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ, ਜੋ ਉਸ ਸਮੇਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਨੇਜਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਸੀ - ਮੌਜੂਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਹ ਵੇਖਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸਾਰੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪਹਿਲੂ ਸਨ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਇਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ ਕਿ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੇ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਣ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ/ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਜਾਂਚ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ/ਜਾਂ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦੇ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲ ਲੋੜੀਂਦਾ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ - ਤੁਰੰਤ ਕੇਸ ਬੇਮਿਸਾਲ ਕੇਸ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਜਿੱਥੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅੱਗੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਸੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ - ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਮੁੱਖ ਹਿੱਸਾ, ਜੋ ਅੱਗੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਕੋਈ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ - ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਜਿਹੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ, ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਅਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜੋ ਸੁਤੰਤਰ ਜਾਂਚ ਲਈ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਛੱਡਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪੱਖਪਾਤ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਾਰੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ।*

ਪਟੀਸ਼ਨ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਦਾਲਤ ਨੇ

ਆਯੋਜਿਤ: 1. ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਜੋ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਲਈ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਚਿਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਤੈਅ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ: (ਏ) ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ, 1973 ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਨਿਰਪੱਖ ਸੁਣਵਾਈ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਵੇਗੀ। ਹਰ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਦਾ ਅੰਤਮ ਉਦੇਸ਼, ਚਾਹੇ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ, ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਅਸਲ ਦੋਸ਼ੀਆਂ 'ਤੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਨਿਰਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। (ਬੀ) ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 156 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਚਿਤ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 173 (8) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਅੱਗੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। (ਸੀ) ਭਾਵੇਂ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਮੁੱਢਲੀ ਸ਼ਕਤੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਕੋਲ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਢੁਕਵੇਂ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਸਹੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਪੂਰਾ ਨਿਆਂ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਧਾਰਾ ੪੮੨ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਤਹਿਤ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਮੁੜ ਜਾਂਚ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 173 (8) ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਜਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ ਕਿ ਉਹ ਅੱਗੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਮੁੜ ਜਾਂਚ ਲਈ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਤਹਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਨਿਆਂ ਦੇ ਟੀਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਕੋਰਸ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। (ਡੀ) ਜਦੋਂ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਵਿਆਪਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਮੁੜ ਜਾਂਚ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਵੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸੰਜਮ ਨਾਲ, ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਅਸਾਧਾਰਣ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। (ਈ) ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਸੀਮਤ ਜਾਂ ਨਿਰਵਿਘਨ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਅਸਲ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਨਿਆਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਤਾਂ ਜੋ ਹੋਰ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਰਾਜ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਕਿ ਉਹ ਰਾਜ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੀ ਸਲਾਹ ਲਵੇ ਕਿ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਕਿਹੜੀ ਵਿਵਸਥਾ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਜਾਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਹੈ।

ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਮੁੜ ਜਾਂਚ; ਅਤੇ ਇਹ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੋਣ ਤੋਂ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਅਸਾਧਾਰਣ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ ਕਿ ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਮੁੜ ਜਾਂਚ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 13] [721-ਜੀ-ਐੱਚ; 722-ਏ-ਜੀ]

2. ਉਪਰੋਕਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਵਰਤਮਾਨ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ, ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਗੋਦਾਮ ਤੋਂ ਮਾਲ ਦੀ ਨਿਕਾਸੀ ਅਤੇ ਸਟਾਕ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਆਡਿਟ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ, ਭਾਵ ਸੀਨੀਅਰ ਡਿਪਟੀ ਕਲੈਕਟਰ-ਕਮ-ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਨੇਜਰ ਨੇ ਸਿਰਫ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਹਨ, ਜੋ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਚੌਥਾ ਦਰਜਾ ਕਰਮਚਾਰੀ ਸੀ ਪਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੰਚਾਰਜ ਸਹਾਇਕ ਗੋਦਾਮ ਮੈਨੇਜਰ ਵਜੋਂ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਉਸ ਸਮੇਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਨੇਜਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਆਡਿਟ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਭੁੱਲਾਂ ਦੀਆਂ ਕਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ। ਵਰਤਮਾਨ ਮਕਸਦ ਲਈ ਇਹ ਵੇਖਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਸਬੰਧਿਤ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਇਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ ਕਿ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੇ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਣਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ/ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਜਾਂਚ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ/ਜਾਂ ਵਿਦਵਾਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲ ਲੋੜੀਂਦਾ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। [ਪੈਰਾ 14][722-ਜੀ-ਐੱਚ; 723-ਏ-ਸੀ]

3. ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਅਸਾਧਾਰਣ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਕੇਸ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਸੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ। ਇਸ ਲਈ, ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਮੁੱਖ ਹਿੱਸਾ, ਜੋ ਅੱਗੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਕੋਈ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। [ਪੈਰਾ 14.1] [723-ਡੀ-ਈ]

4. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਪਹਿਲੂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਸਖ਼ਤ ਅਤੇ ਸਖਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪੱਖਪਾਤ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਜਾਂਚ ਦਾ ਧਿਆਨ ਭਟਕਾਉਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਪਣੀ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ 'ਪੂਰੀ ਖੇਡ' ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਖੇਡੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਨੇਜਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ 'ਆਖਰਕਾਰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ' ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਚਮੜੀ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਬਲੀ ਦਾ ਬੱਕਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਇਹ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਮਾਨ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਸਥਿਤੀ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾਂਚ ਦੇ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕੇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਸਾਧਾਰਣ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਬਾਰੇ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣ 'ਤੇ ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਪਰ, ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਅਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕਰਨ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਹੈ ਜੋ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਪੱਖਪਾਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਿਧਾਂਤ ਸਥਿਰ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। [ਪੈਰਾ 15][723-ਈ-ਜੀ; 724-ਏ-ਸੀ]

5. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਤਹਿਤ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸਹੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਪਰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ, ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਅਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕਰਨਾ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੋ ਸੁਤੰਤਰ ਜਾਂਚ ਲਈ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਛੱਡਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪੱਖਪਾਤ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਾਰੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ। [ਪੈਰਾ 16] [724-ਸੀ-ਡੀ]

*ਧਰਮ ਪਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਧਿਰਾ* (2014) 3 **ਐਸਸੀਸੀ** 306: [2013] 13 **ਐਸਸੀਆਰ** 1052; *ਅਭਿਨੰਦਨ ਝਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਦਿਨੇਸ਼ ਮਿਸ਼ਰਾ* [1967] 3 **ਐਸਸੀਆਰ** 668; *ਵਿਨੂਭਾਈ ਹਰੀਭਾਈ ਮਾਲਵੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਧਿਰਾ* (2019) 17 **ਐਸਸੀਸੀ** 1: [2019] 15 **ਐਸਸੀਆਰ** 936; *ਮਦਨ ਮੋਹਨ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ* (2018) 12 **ਐਸਸੀਸੀ** 30: [2017] 12 **ਐਸਸੀਆਰ** 222; *ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਮੁਥਿਆ ਬਨਾਮ ਰਾਜ* (2006) 7 **ਐਸਸੀਸੀ** 296: [2006] 3 **ਪੂਰਕ ਐਸਸੀਆਰ** 100; *ਡਿਵਾਈਨ ਰਿਟਰੀਟ ਸੈਂਟਰ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ* (2008) 3 **ਐਸਸੀਸੀ** 542:

[2008] 4 ਐਸਸੀਆਰ 701; *ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਧਿਰਾ ਬਨਾਮ ਡਬਲਯੂ ਐਨ ਚੱਢਾ* (1993) 4 ਪੂਰਕ ਐਸਸੀਸੀ 260: [1992] 3 ਪੂਰਕ ਐਸਸੀਆਰ 594; *ਮਨਹਰੀਭਾਈ ਮੁਲਜੀਭਾਈ ਕਾਕੜੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ ਧਿਰਾ ਬਨਾਮ ਸ਼ੈਲੇਸ਼ਭਾਈ ਮੋਹਨਭਾਈ ਪਟੇਲ ਅਤੇ ਹੋਰ* (2012) 10 ਐਸਸੀਸੀ 517: [2012] 8 ਐਸਸੀਆਰ 1015; *ਵਿਨੈ ਤਿਆਗੀ ਬਨਾਮ ਇਰਸ਼ਾਦ ਅਲੀ ਅਤੇ ਹੋਰ* (2013) 5 ਐਸਸੀਸੀ 762: [2012] 13 ਐਸਸੀਆਰ 1005; *ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂਚ ਬਿਊਰੋ ਅਤੇ ਹੋਰ* (2011) 9 ਐਸਸੀਸੀ 182: [2011] 11 ਐਸਸੀਆਰ 281; *ਨੀਤੂ ਕੁਮਾਰ ਨਾਗੈਚ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ* (2020) 16 ਐਸਸੀਸੀ 777: [2020] 6 ਐਸਸੀਆਰ 1015 - ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ

| | | |
|---|---|---|
| [2013] 13 ਐਸਸੀਆਰ 1052 | ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ | ਪੈਰਾ 6.1 |
| [1967] 3 ਐਸਸੀਆਰ 668 | ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ | ਪੈਰਾ 6.1 |
| [2019] 15 ਐਸਸੀਆਰ 936 | ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ | ਪੈਰਾ 6.1 |
| [2017] 12 ਐਸਸੀਆਰ 222 | ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ | ਪੈਰਾ 6.1 |
| [2006] 3 ਪੂਰਕ ਐਸਸੀਆਰ 100 | ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ | ਪੈਰਾ 6.2 |
| [2008] 4 ਐਸਸੀਆਰ 701 | ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ | ਪੈਰਾ 6.3 |
| [1992] 3 ਪੂਰਕ ਐਸਸੀਆਰ 594 | ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ | ਪੈਰਾ 6.3 |
| [2012] 8 ਐਸਸੀਆਰ 1015 | ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ | ਪੈਰਾ 6.3 |
| [2012] 13 ਐਸਸੀਆਰ 1005 | ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ | ਪੈਰਾ 6.4 |
| [2011] 11 ਐਸਸੀਆਰ 281 | ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ | ਪੈਰਾ 7.2 |
| [2020] 6 ਐਸਸੀਆਰ 1015 | ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ | ਪੈਰਾ 7.4 |

ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2022 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1768

2016 ਦੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਨੰਬਰ 649 ਵਿੱਚ ਪਟਨਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 10.09.2018 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ।

ਸਿਧਾਰਥ ਦਵੇ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਆਦਿੱਤਿਆ ਸਿੰਘ, ਮਨੀਸ਼ਾ ਅੰਬਾਨੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ।

ਗਰਵੇਸ਼ ਕਾਬਰਾ, ਸਮੀਰ ਅਲੀ ਖਾਨ, ਅਮਨ ਪਾਠਕ, ਮਨੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ, ਅਮਿਤ ਪਵਨ, ਪ੍ਰਸੰਨਾ ਮੋਹਨ, ਇਸ਼ਿਤਾ ਸਿਨਹਾ, ਸਮੀਰ ਸ਼੍ਰੀਵਾਸਤਵ, ਹੁਸਨ ਜ਼ੁਬੈਰ ਵਾਰਿਸ, ਡਾ ਸੰਗੀਤਾ ਵਰਮਾ, ਸ਼ਿਵਾਂਗੀ, ਆਕਰਸ਼, ਐਡਵੋਕੇਟ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ

**ਦਿਨੇਸ਼ ਮਹੇਸ਼ਵਰੀ, ਜੇ**

ਦੇਰੀ ਮੁਆਫ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਛੁੱਟੀ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਲਈ ਗਈ।

2. ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ 10.09.2018 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਪਟਨਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ 2016 ਦੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਵਿਭਿੰਨ ਨੰਬਰ 649 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

2.1. ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ, 19731 ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਤਹਿਤ ਉਕਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਮੰਜ਼ੂਦਾ ਅਪੀਲ ਦੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੁਆਰਾ 21.06.2014 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਏਸੀਜੇਐਮ, ਬਾਰਹ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪਟਨਾ 2 ਦੁਆਰਾ 2012 ਦੇ ਬੜ ਥਾਣੇ ਦੇ ਕੇਸ ਨੰਬਰ 115 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਦਵਾਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਧਾਰਾ 409 ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਸੀ। ਸਾਲ 2010-11 ਅਤੇ 2011-12 ਦੌਰਾਨ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਖੁਰਾਕ ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਸਪਲਾਈ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ 4 ਦੇ ਗੋਦਾਮ ਤੋਂ 16,99,648/- ਰੁਪਏ ਦੇ ਸਟਾਕ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ, 18603 ਦੀ ਧਾਰਾ 467, 468 ਅਤੇ 420 ਤਹਿਤ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

3. ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਵੱਲੋਂ ਉਪਰੋਕਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਸਿਰਫ ਚੌਥਾ ਦਰਜਾ ਕਰਮਚਾਰੀ ਸੀ ਅਤੇ 'ਸਾਰੀ ਖੇਡ' ਮੰਜ਼ੂਦਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਖੇਡੀ ਗਈ ਸੀ, ਜੋ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਨੇਜਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਸੀ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ 5 ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਨ ਵਾਲੀ ਆਡਿਟ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

4. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮੰਜ਼ੂਦਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੈਰਾਨੀ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਤਤਕਾਲੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਨੇਜਰ (ਭਾਵ, ਮੰਜ਼ੂਦਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ), ਜੋ ਆਖਰਕਾਰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸੀ, ਨੂੰ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ, ਯਾਨੀ ਸੀਨੀਅਰ ਡਿਪਟੀ ਕਲੈਕਟਰ-ਕਮ-ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਨੇਜਰ (ਗੋਦਾਮ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ) ਨੇ ਕਲੀਨ ਚਿੱਟ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਮੰਜ਼ੂਦਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3, ਜੋ ਕਿ ਚੌਥੇ ਦਰਜੇ ਦਾ ਕਰਮਚਾਰੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਗੋਦਾਮ ਵਿੱਚ ਤਾਇਨਾਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ; ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਮੰਜ਼ੂਦਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ 'ਚਮੜੀ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਬਲੀ ਦਾ ਬੱਕਰਾ' ਵਜੋਂ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

4.1. ਅਜਿਹਾ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਕੇਸ ਦੀ ਹੋਰ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਵੇ

---

[1] ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ 'ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ.'

[2] ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਨੂੰ 'ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

[3] ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ 'ਆਈਪੀਸੀ'।

[4] ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਨੂੰ 'ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

[5] ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ 'ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ.'

ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 173 (8) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰਿਪੋਰਟ ਮੰਗਣਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ ਵਿਵਾਦਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਨੂੰ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਸਾਰੇ ਨੁਕਤੇ ਉਠਾਉਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿੱਤੀ, ਜੋ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਸਨ।

5. 10.09.2018 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਉਪਯੋਗੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ:

> ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਤਹਿਤ ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਏ.ਸੀ.ਜੇ.ਐਮ. ਬਾਰਹ, ਪਟਨਾ ਵੱਲੋਂ 2012 ਦੇ ਕੇਸ ਨੰਬਰ 115 ਵਿੱਚ 21.6.2014 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਵਿਦਵਾਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 409, 467, 468 ਅਤੇ 420 ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਹੈ।
>
> ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ।

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਖੁਰਾਕ ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਸਪਲਾਈ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਲਿਮਟਿਡ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਚੌਥੇ ਦਰਜੇ ਦਾ ਕਰਮਚਾਰੀ ਸੀ। ਇਹ ਸਾਰੀ ਖੇਡ ਡੀ ਐਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਖੇਡੀ ਜੋ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਨੇਜਰ ਸਨ ਜੋ ਆਡਿਟ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਵੀ ਆਈ ਹੈ ਜੋ ਐਫਆਈਆਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਅਤੇ ਐਨੇਕਚਰ -2 ਵਜੋਂ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਗੋਦਾਮ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਡਿਪਟੀ ਕਲੈਕਟਰ-ਕਮ-ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਨੇਜਰ (ਇੰਚਾਰਜ) ਨੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਨੇਜਰ ਡੀ.ਐਨ.ਸਿੰਘ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਕੇਸ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਰੀ ਖੇਡ ਖੇਡੀ ਸੀ। ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਸਿਰਫ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਚੌਥੇ ਦਰਜੇ ਦਾ ਕਰਮਚਾਰੀ ਸੀ ਅਤੇ ਡੀ.ਐਨ. ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਰਕੂਲਰ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਨੀਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਗੋਦਾਮ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਬਣਾਇਆ ਸੀ, ਜੋ ਆਡੀਟਰ ਦੁਆਰਾ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਆਡਿਟ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਆਇਆ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਐਫਆਈਆਰ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਇਹ ਜਾਣ ਕੇ ਸੱਚਮੁੱਚ ਹੈਰਾਨ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਤਤਕਾਲੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਨੇਜਰ, ਜੋ ਆਖਰਕਾਰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸੀ, ਨੂੰ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੇ ਕਲੀਨ ਚਿੱਟ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਗ੍ਰੇਡ ਕਰਮਚਾਰੀ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਨੇਜਰ, ਡੀ.ਐਨ. ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਇੰਚਾਰਜ ਸਹਾਇਕ ਗੋਦਾਮ ਮੈਨੇਜਰ ਵਜੋਂ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਾਇਨਾਤ ਹੋਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਗੋਦਾਮ ਦੇ ਤਤਕਾਲੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਨੇਜਰ ਡੀ ਐਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਚਮੜੀ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਬਲੀ ਦਾ ਬੱਕਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਏ.ਸੀ.ਜੇ.ਐਮ, ਬਾਰਹ, ਪਟਨਾ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 173 (8) ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਤਤਕਾਲੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਨੇਜਰ ਡੀ.ਐਨ.ਸਿੰਘ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਦੀ ਮੁੜ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਜੋ ਕਿ ਚੌਥੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਸਨ, ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਰਕੂਲਰਾਂ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੰਚਾਰਜ ਸਹਾਇਕ ਗੋਦਾਮ ਮੈਨੇਜਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ। ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਆਡਿਟ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਦੱਸੇ ਗਏ ਪੈਸੇ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਖੇਡ ਵਿੱਚ ਤਤਕਾਲੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਨੇਜਰ ਸ੍ਰੀ ਡੀ.ਐਨ.ਸਿੰਘ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਜਾਂਚ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰੇ ਅਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਵੱਲੋਂ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕਰੇ।

ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਫਿਲਹਾਲ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਸ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੀ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀ.ਆਰ. ਮਿਸਕ ਦੀ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਮੌਜੂਦਾ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਉਠਾਏ ਗਏ ਸਾਰੇ ਨੁਕਤੇ ਉਠਾਉਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਨੇਜਰ ਡੀ ਐਨ ਸਿੰਘ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੇਠਾਂ ਵਿਦਵਾਨ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

6. ਉਪਰੋਕਤ ਆਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਸਵਾਲ ਉਠਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਜਾਂਚ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ/ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਤਾਂ ਜੋ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਖੋਹਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਹ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਆਦੇਸ਼ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

6.1. ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ, ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਤਹਿਤ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਜਿਸਦਾ ਨਾਮ ਨਾ ਤਾਂ ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਧਿਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ***ਸੀ। ਧਰਮ ਪਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਧਿਰਾ*** ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ: (2014) 3 ਐਸਸੀਸੀ 306 ਅਤੇ ***ਅਭਿਨੰਦਨ ਝਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਦਿਨੇਸ਼ ਮਿਸ਼ਰਾ*** ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਫੈਸਲੇ: (1967) 3 ਐਸਸੀਆਰ 668 ਅਤੇ ***ਵਿਨੂੰਭਾਈ ਹਰੀਭਾਈ ਮਾਲਵੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਧਿਰਾ***: (2019) 17 ਐਸਸੀਸੀ 1, ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਰਾਏ ਬਣਾਉਣਾ ਥਾਣੇ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ; ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਅੰਤਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਅਸੰਤੋਸ਼ਜਨਕ ਹੈ, ਉਹ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 156 (3) ਤਹਿਤ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਜਾਂ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 190 (1) (ਸੀ) ਤਹਿਤ ਸਿੱਧਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਉਲਟ ਰਾਏ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦੌਰਾਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ***ਮਦਨ ਮੋਹਨ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ:*** (2018) 12 ਐਸਸੀਸੀ 30 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧੀਨ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਧਿਰ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰੇ।

6.2. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ***ਪਾਪੂਲਰ ਮੁਥਿਆ ਬਨਾਮ ਰਾਜ: (2006) 7 ਐਸਸੀਸੀ 296*** ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਵੀ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦੌਰਾਨ ਜਿੱਥੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਸਨ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਨਹੀਂ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਆਪਣੀਆਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਅਜਿਹਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਰਾਜ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਗਈ। ਇਸ ਵਿਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

6.3. ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਦੂਜੇ ਅੰਗ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦਲੀਲ ਦੇਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੇ ਮੌਕੇ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਟੈਸਟ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਕਿ ਕੀ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ; ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਹੱਕ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਕੇ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ; ਅਤੇ ਇੱਕ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਡਿਵਾਈਨ ਰਿਟ੍ਰੀਟ ਸੈਂਟਰ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ: (2008) 3 ਐਸਸੀਸੀ 542 ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦੌਰਾਨ ਕਿ ਕੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਇਸ ਨੂੰ ਸੁਣੇ ਬਿਨਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਜਾਂਚ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਨਿਆਂਇਕ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਦਾ ਵਾਜਬ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਨਿਆਂਇਕ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਿਸ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਸੀ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਥਿਰਾ ਬਨਾਮ ਡਬਲਯੂ ਐਨ ਚੱਢਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਵੱਖਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਣਾ: 1993 ਪੂਰਕ (4) ਐਸਸੀਸੀ 260 ਇਹ ਵੇਖਕੇ ਕਿ ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨਿਆਂਇਕ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਮਨਹਰੀਭਾਈ ਮੁਲਜੀਭਾਈ ਕਾਕੜੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ ਥਿਰਾ ਬਨਾਮ ਸ਼ੈਲੇਸ਼ਭਾਈ ਮੋਹਨਭਾਈ ਪਟੇਲ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ 3 ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਵੀ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ: (2012) 10 ਐਸਸੀਸੀ 517, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸ਼ੱਕੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸੋਧ ਵਿੱਚ ਸੁਣਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 203, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੋਧ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਵਜੋਂ, ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪਲਟਣਾ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪੱਖਪਾਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੇਗਾ।

6.3.1. ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਵਿਸਥਾਰਤ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਣਉਚਿਤ ਸਨ।

6.4. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਨੈ ਤਿਆਗੀ ਬਨਾਮ ਇਰਸ਼ਾਦ ਅਲੀ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਮੁੜ ਜਾਂਚ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ ਸੀ: (2013) 5 ਐਸਸੀਸੀ 762, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਤਾਜ਼ਾ/ਨਵੀਂ ਜਾਂਚ ਸੰਜਮ ਨਾਲ ਅਤੇ ਅਸਾਧਾਰਣ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂਚ ਬਦਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਭਰੀ ਹੋਈ ਹੈ।

6.5. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਖੁਦ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਜੇ ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੀ ਹੈ ਪਰ, ਜਦੋਂ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਹੋਰ ਮੁੜ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 319 ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਨਹੀਂ ਭੇਜੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ, ਜੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ।

7. ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਸ ਦਲੀਲ ਦੇ ਨਾਲ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇੱਕ ਉੱਚ ਦਰਜੇ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਕਲੀਨ ਚਿੱਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। 31.05.2012 ਦੀ ਆਡਿਟ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਜੋ ਕਿ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ ਦਾ ਅਧਾਰ ਬਣਦੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਪੂਰਵਕ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

7.1. ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਵਿਨੂੰਭਾਈ ਹਰੀਭਾਈ ਮਾਲਵੀਆ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਰੇਖਾਂਕਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਦਾ ਅੰਤਮ ਉਦੇਸ਼, ਚਾਹੇ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ, ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਜੁਰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ, ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਅਨਾਜ ਦੀ ਨਿਕਾਸੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਪਰਾਧਾਂ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਮਾਜ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਵਰਗਾਂ ਨੂੰ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਦੀ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਨਾ ਸਿਰਫ ਅਸਲ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕੇ ਬਲਕਿ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕੇ।

7.2. ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਵੇਗਾ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਅਜੀਬ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਨੇਜਰ ਸੀ, ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਉਚਿਤ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਅਤੇ ਗੋਦਾਮਾਂ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਇੰਚਾਰਜ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸਹੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂਚ ਬਿਊਰੋ (2011) 9 ਐਸਸੀਸੀ 182 ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਅੱਗੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਅਤੇ ਮੁੜ ਜਾਂਚ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ; ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਕੋਈ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਮੁੜ ਜਾਂਚ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਵਿਦਵਾਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

7.3. ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅੱਗੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਜਿਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅੰਤਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਕੋਲ ਰਿਪੋਰਟ ਨਾਲ ਮਤਭੇਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਕੋਲ ਇਸ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ, ਆਪਣੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ, ਕਿਸੇ ਉਚਿਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ, ਜਦੋਂ ਇਹ ਉਸਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

7.4. ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯਮਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਿਰਫ ਅਤਿਅੰਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸਮਾਜ ਲਈ ਨਤੀਜੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਜੋ, ਫਿਰ ਵੀ, ਸਾਬਕਾ ਡੈਬਿਟੋ ਜੁਸਟੀਟੀ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ. ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਾਪੂਲਰ ਮੁਥਿਆਹ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 30 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਨੀਤੂ ਕੁਮਾਰ ਨਾਗੈਚ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਕੇਸ 'ਤੇ ਵੀ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ: (2020) 16 ਐਸਸੀਸੀ 777 ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਨਿਰਪੱਖ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋਂ ਬਚਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ, ਇਹ ਨੇਵੇ ਜਾਂਚ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ ਦੇ ਗਰਭਪਾਤ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕੇ।

7.5. ਇਸ ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਡਬਲਯੂ ਐਨ ਚੱਢਾ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ, ਜਾਂਚ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਈ ਹੋਰ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਡਬਲਯੂ.ਐਨ. ਚੱਢਾ ਦੇ ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰੰਤਰ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨ ਸਲਾਹਕਾਰ ਇਹ ਕਰੇਗਾ

ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤੇ ਫੈਸਲੇ ਪੀੜਤ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ ਨਾ ਕਿ ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ, ਪਰ ਮੂਲ ਸਿਧਾਂਤ ਉਹੀ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਇਹ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਜੇ ਅੰਤਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਵਿਦਵਾਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ, ਜੋ ਕਿ ਜੇ ਕੁਝ ਵੀ ਹੈ, ਬਹੁਤ ਵਿਆਪਕ ਹੈ

7.6. ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਆਖਰੀ ਪੜਾਅ ਵਿੱਚ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅੰਤਰਿਮ ਰੋਕ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਲੋੜੀਂਦੀ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਅਪਰਾਧ ਇਕਾਈ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਪਾਏ ਗਏ ਹਨ ਪਰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਟੇਅ ਆਰਡਰ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਗਲੇਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹੁਣ ਤੱਕ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸ਼ੰਕੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਇਜ਼ ਪਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਵਿਕਲਪ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰੇਗਾ ਕਿ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਰਗੇ ਅਸਲ ਦੋਸ਼ੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤੋਂ ਬਚ ਨਾ ਸਕਣ।

8. ਉਪਰੋਕਤ ਦਲੀਲਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 - ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ, ਜਵਾਬੀ ਦਲੀਲਾਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਹਨ ਕਿ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ, ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਸਨ, ਪਰ ਫਿਰ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 - ਰਾਜ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਜਵਾਬੀ ਹਲਫਨਾਮੇ ਵਿੱਚ, ਵਿਸਥਾਰਤ ਦਲੀਲਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਕੇਸ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕਰਨਾ।

8.1. ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, 2012 ਦਾ ਬੜ ਪੀ.ਐਸ. ਕੇਸ ਨੰਬਰ 115 ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ 2012 ਦਾ ਬਿਕਰਮ ਪੀ.ਐਸ. ਕੇਸ ਨੰਬਰ 129 ਵੀ ਸੀ; ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਆਰਥਿਕ ਅਪਰਾਧ ਇਕਾਈ, ਬਿਹਾਰ ਦੁਆਰਾ 2012 ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਬਿਕਰਮ ਪੀਐਸ ਕੇਸ ਨੰਬਰ 129 ਦੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ 'ਚ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 2012 ਦੇ ਉਕਤ ਬਿਕਰਮ ਪੀਐਸ ਕੇਸ ਨੰਬਰ 129 ਵਿੱਚ, ਜੋ ਕਿ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 409, 420, 468, 471 ਅਤੇ 474 ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਲੱਭਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ 7.69 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਮਾਲ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ।

ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅੰਤਰਿਮ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜਵਾਬੀ ਹਲਫਨਾਮੇ ਦੇ ਕੁਝ ਅੰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਪਯੋਗੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ: -

"13. ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਦਫਤਰ ਦੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਨੇਜਰ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਦੇਖਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਵੀ ਪ੍ਰਮੋਦ ਰੰਜਨ ਕੁਮਾਰ ਸਿਨਹਾ ਨੂੰ ਗੋ-ਡਾਊਨ ਬਦਲਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

14. ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਵੀ ਉਸ ਤਬਦੀਲੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਚੁੱਪ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ 11.02.2010 ਨੂੰ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ ਵਾਲੇ ਟਰੱਕ 'ਤੇ ਚੌਥੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਪ੍ਰਮੋਦ ਰੰਜਨ ਸਿਨਹਾ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਸੀ। ਬੀ.ਆਰ.1ਜੀ 1051 ਮੋਕਾਮਾ ਡਿਪੂ ਤੋਂ 104.61.650 ਕੁਇੰਟਲ ਕਣਕ ਲੈ ਕੇ ਬੜ ਗੋ-ਡਾਊਨ ਤੋਂ ਰਵਾਨਾ ਹੋਇਆ, ਹਾਲਾਂਕਿ 12.02.2010 ਨੂੰ ਇਸ ਟਰੱਕ ਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਹ ਕਾਲਾ ਬਾਜ਼ਾਰੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ, ਪਰ, ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਗਿਆਨ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਸ ਨੂੰ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਹਟਾ ਕੇ ਹੇਠਾਂ ਜਾਣ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਕਰਮਚਾਰੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਕਦਮ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕਿਆ ਅਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਵਿਚੋਂ ਸਿਰਫ ਕਣਕ ਦੀ ਕੀਮਤ ਵਸੂਲੀ ਗਈ। ਦਰਅਸਲ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਦਫ਼ਤਰ ਨੇ ਖਰੀਦ ਕੇਂਦਰਾਂ 'ਤੇ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਬਾਰੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਕੋਈ ਕਦਮ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕਿਆ, ਨਾ ਹੀ ਉਸਨੇ ਖਰੀਦ ਕੇਂਦਰ ਤੋਂ ਬਦਲੀ ਨੂੰ ਹਟਾਇਆ/ਹੇਠਾਂ ਚਲਾ ਗਿਆ।

15. ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਕੁਝ ਨੂੰ ਉੱਪਰ ਚੁੱਕਣ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰਾਤਮਕ ਉਪਾਅ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਦਰਦ ਨਹੀਂ ਲਿਆ।

16. ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਨੇਜਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਫਰਜ਼ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਅਨਾਜ ਦੀ ਚੁਕਾਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੇ, ਇਸ ਨੂੰ ਸਟੋਰ ਕਰੇ ਅਤੇ ਹੇਠਾਂ ਜਾਣ ਤੋਂ ਸਹੀ ਵੰਡ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਏ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇੰਨੀ ਵੱਡੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਹੋਈ। ਦਰਅਸਲ, ਐਸਐਫਸੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਗੋ ਡਾਊਨਜ਼ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ/ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਸੀ।

17. ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ, ਜਦੋਂ ਗਵਾਹਾਂ ਰਾਧਾਕਾਂਤ ਪਾਸਵਾਨ, ਰਮਾਸ਼ੰਕਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਅਤੇ ਬ੍ਰਜਕਿਸ਼ੋਰ ਸ਼੍ਰੀਵਾਸਤਵ, ਤਤਕਾਲੀ ਸਹਾਇਕਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਨਿਭਾਈ।

18. ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਮੌਜੂਦਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 409/420/468/471/474 ਤਹਿਤ ਸਥਾਪਤ 2012 ਦੇ ਬਿਕਰਮ ਥਾਣੇ ਦੇ ਕੇਸ ਨੰਬਰ 129 ਮਿਤੀ 12.06.2012 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਐਫਆਈਆਰ ਮੁਲਜ਼ਮ ਵਜੋਂ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ 13.01.2012 ਨੂੰ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਨਿਗਮ ਤੋਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਹੈ।

19. ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਮੱਗਰੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਅੰਤਰਿਮ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

20. ਉਪਰੋਕਤ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ, ਪੈਰਾ 1 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ।

9. ਅਸੀਂ ਵਿਰੋਧੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਸਕੈਨ ਕੀਤਾ ਹੈ

10. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸਾਨੀ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਆਪਣੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦਾ ਨਾਮ ਸੀ ਅਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਗੋਦਾਮ ਵਿੱਚ ਅਨਾਜ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਨੇ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 409, 467, 468 ਅਤੇ 420 ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਤਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਵਿਦਵਾਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਹੈਰਾਨੀ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਤਤਕਾਲੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਨੇਜਰ, ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਇਕ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਕਲੀਨ ਚਿੱਟ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3, ਇੱਕ ਚੌਥਾ ਦਰਜਾ ਕਰਮਚਾਰੀ, ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਚਮੜੀ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਬਲੀ ਦਾ ਬੱਕਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਵਿਦਵਾਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਕਿ ਉਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 173 (8) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਰਕੂਲਰਾਂ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੰਚਾਰਜ ਸਹਾਇਕ ਗੋਦਾਮ ਮੈਨੇਜਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ

ਨਿਰਦੇਸ਼ ਇਹ ਹੋਣਗੇ ਕਿ 'ਆਡਿਟ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਦੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੈਸੇ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਖੇਡ' ਵਿਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਨਿਰਸੰਦੇਹ, ਇਹ ਆਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਅਤੇ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਤਹਿਤ ਆਪਣੀਆਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

10.1. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਉੱਠਦੇ ਹਨ: ਇੱਕ, ਕੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਅਧੀਨ ਆਪਣੀਆਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਜਿਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੇ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਸੀ, ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਹੀਂ ਅਪਣਾਈ; ਅਤੇ ਦੂਜਾ, ਕੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨਾ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ?

11. ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਅਧੀਨ ਆਪਣੀਆਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵੇਲੇ, ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਸਬੰਧਤ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਜੋ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਚਰਚਾ ਵਿੱਚ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੋਣਗੀਆਂ।

11.1. ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 482, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ: -

> "**482. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਬੱਚਤ** - ਇਸ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਜਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜੋ ਇਸ ਜ਼ਾਬਤੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਜਾਂ ਨਿਆਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

11.2. ਇਹ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਹੈ ਕਿ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਅਨੁਸਾਰ, ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਰਾਏ ਬਣਾਉਣਾ ਕਿਸੇ ਥਾਣੇ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ; ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀਜਨਕ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਹ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 156 (3) ਅਤੇ/ਜਾਂ 173 (8) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜਾਂਚ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਵੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਹ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 190 (1) (ਸੀ) ਤਹਿਤ ਨੋਟਿਸ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ।

11.2.1. ਧਾਰਾ 156, ਧਾਰਾ 173 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 190 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ ਹਨ:

**156. ਸੰਗਿਆਯੋਗ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ -** (1) ਕਿਸੇ ਥਾਣੇ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਗਿਆਯੋਗ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਥਾਣੇ ਦੀ ਹੱਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਥਾਨਕ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਚੈਪਟਰ XIII ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੋਵੇਗੀ।

(2) ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਉਠਾਏਗੀ ਕਿ ਕੇਸ ਅਜਿਹਾ ਸੀ ਜਿਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਇਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੀ।

(3) ਧਾਰਾ 190 ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰਪ੍ਰਾਪਤ ਕੋਈ ਵੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ।

*** *** ***

**173. ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ** - (1) ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਅਧੀਨ ਹਰੇਕ ਜਾਂਚ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਬੇਲੋੜੀ ਦੇਰੀ ਦੇ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

*** *** ***

(2) (i) ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਇਹ ਪੂਰਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਥਾਣੇ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਅਧਿਕਾਰੀ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਜੋ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਭੇਜੇਗਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ -

(ਏ) ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮ;

(ਬੀ) ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ;

(ਸੀ) ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਕੀ ਹਨ ਜੋ ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਜਾਪਦੇ ਹਨ;

(ਡੀ) ਕੀ ਕੋਈ ਜੁਰਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਕਿਸ ਦੁਆਰਾ;

(ਈ) ਕੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ;

(ਐੱਫ) ਕੀ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਬਾਂਡ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਕੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ;

(ਜੀ) ਕੀ ਉਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 170 ਅਧੀਨ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ;

(ਐੱਚ) ਕੀ ਔਰਤ ਦੀ ਡਾਕਟਰੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਜਾਂਚ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 376, 376 ਏ, 376 ਏਬੀ, 376 ਬੀ, 376 ਸੀ, 376 ਡੀ, 376 ਡੀਬੀ ਜਾਂ ਧਾਰਾ 376 ਈ (1860 ਦਾ 45) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ।

(ii) ਅਧਿਕਾਰੀ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ, ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਸੰਚਾਰ ਕਰੇਗਾ, ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

*** *** ***

(8) ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਰਿਪੋਰਟ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਕਿਸੇ ਜੁਰਮ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਸਮਝੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ, ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਥਾਣੇ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੋਰ ਸਬੂਤ, ਮੌਖਿਕ ਜਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਸਬੂਤਾਂ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਭੇਜੇਗਾ; ਅਤੇ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (2) ਤੋਂ (6) ਦੇ ਉਪਬੰਧ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇ, ਅਜਿਹੀ ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਭੇਜੀ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।

*** *** ***

**"190. ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ** - (1) ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦਾ ਕੋਈ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ-

(ਏ) ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ 'ਤੇ ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ;

(ਬੀ) ਅਜਿਹੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ;

(ਸੀ) ਕਿਸੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਣਕਾਰੀ 'ਤੇ, ਜਾਂ ਉਸਦੀ ਆਪਣੀ ਜਾਣਕਾਰੀ 'ਤੇ, ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(2) ਚੀਫ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੂਜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਉਸਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹਨ।

11.3. ਇਹ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੜਾਵਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 190 (1) (ਸੀ) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਵਾਂਗ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਨਾਮਜ਼ਦ ਨਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪਹਿਲੂ, ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ ਦੀ ਆਮ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਆਮ ਸੰਚਾਲਨ ਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਰਮ ਪਾਲ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਅਭਿਨੰਦਨ ਝਾ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।

12. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਵਿਲੱਖਣ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਹਨ ਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਧਾਰਾ 156 (3) ਜਾਂ ਧਾਰਾ 173 (8) ਜਾਂ ਧਾਰਾ 190 (1) (ਸੀ) ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਪਰ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਹਨ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ; ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਵਰਤੋਂ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਲਾਹਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਦਾ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ

12.1. ਵਿਨੈ ਤਿਆਗੀ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਅਧੀਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 173 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਤਹਿਤ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਆਪਕ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ; ਅਤੇ 'ਨਵੀਂ ਜਾਂਚ' ਅਤੇ/ਜਾਂ 'ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ' ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ: -

> **"43.** ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਅਸੀਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਤ ਕੈਨਨ ਵੀ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਕੋਲ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਜਾਂ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ "ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ", "ਤਾਜ਼ਾ" ਜਾਂ "ਨੇਵੇ" ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ "ਮੁੜ ਜਾਂਚ" ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ। "ਤਾਜ਼ਾ", "ਡੀ ਨੋਵੋ" ਅਤੇ "ਦੁਬਾਰਾ ਜਾਂਚ" ਸਮਾਨਾਰਥੀ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਇੱਕ ਏਜੰਸੀ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਬਸ਼ਰਤੇ ਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਤ ਇਸ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ।ਬੇਸ਼ਕ, ਇਹ ਵੀ ਇੱਕ ਸਥਿਰ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਹੁਤ ਸੰਜਮ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ
>
> **44.** ਅਸੀਂ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਕੁਝ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਅਧੀਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 228 ਅਧੀਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਚੌੜਾਈ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਜਾਂ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ।

ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਵੀ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਨਹੀਂ ਖੋਲ੍ਹਦੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਕੇ। ਇਹ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਉਚਿਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਸਹੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਪੂਰਾ ਨਿਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਜਾਂਚ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣਾ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਦਿਸ਼ਾ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ [6], ਵਿਨੀਤ ਨਾਰਾਇਣ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ [7], ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਬਨਾਮ ਸੁਸ਼ੀਲ ਕੁਮਾਰ ਮੋਦੀ [8] ਅਤੇ ਰੁਬਾਬੂਦੀਨ ਸ਼ੇਖ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ [9] ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨਾਲ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

45. "ਮੁੜ ਜਾਂਚ" ਜਾਂ "ਨੇਵੇ" ਜਾਂਚ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ/ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਵੀ ਅਸਾਧਾਰਣ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ। ਜੇ ਕੋਈ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਕਲੋਜ਼ਰ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾਇਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ (ਜਿੱਥੇ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ)। ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵੀ ਵਿਦਵਾਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ, ਜੋ ਆਪਣੀ ਬੁੱਧੀ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਜਿਹੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ. ਜਾਇਜ਼ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਅਦਾਲਤ, ਅਜਿਹੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਕੇ, "ਅੱਗੇ ਦੀ ਜਾਂਚ" ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕੇਸ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

*** *** ***

**48.** ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ "ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਜਾਂਚ" ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਉਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਮਹੱਤਵ ਕੀ ਹੈ? ਇਸ ਦਾ ਦੋਹਰਾ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ: ਪਹਿਲਾ, ਜਾਂਚ ਨਿਰਪੱਖ, ਈਮਾਨਦਾਰ, ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ; ਦੂਜਾ, ਨਿਰਪੱਖ ਜਾਂਚ 'ਤੇ ਪੂਰਾ ਜ਼ੋਰ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੇਸ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਉਣ 'ਤੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਨਿਰਪੱਖ ਜਾਂਚ ਦੇ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਪੈਰਾਡਾਇਮ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦੀ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ,

---

[6] (2011) 13 ਐਸਸੀਸੀ 337: (2012) 2 ਐਸਸੀਸੀ (ਸੀਆਰਆਈ) 628

[7] (1998) 1 ਐਸਸੀਸੀ 226: 1998 ਐਸਸੀਸੀ (ਸੀਆਰਆਈ) 307

[8] (1996) 6 ਐਸਸੀਸੀ 500.

[9] (2010) 2 ਐਸਸੀਸੀ 200: (2010) 2 ਐਸਸੀਸੀ (ਸੀਆਰਆਈ) 1006

ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੈ. ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਪੜਤਾਲੀਆ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਸੱਚਾਈ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਉਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਣਉਚਿਤ, ਦਾਗੀ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਝੂਠੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਜਾਂਚ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ, ਜੋ ਉਸਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਅਣਉਚਿਤ, ਦਾਗੀ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਕੈਨਨ ਦੇ ਸਥਾਪਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ

**49.** ਹੁਣ, ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪਹਿਲੂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 173 (8) ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕਿਵੇਂ ਸਮਝਿਆ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 173 (8) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ "ਅੱਗੇ ਦੀ ਜਾਂਚ" ਕਰਨ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਾਲ ਪੂਰਕ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਇਸ ਨੂੰ ਸਮਝਿਆ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਾਲ "ਅੱਗੇ ਦੀ ਜਾਂਚ" ਕਰਨ ਅਤੇ "ਪੂਰਕ ਰਿਪੋਰਟ" ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਲੈਣ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਭਿਆਸ ਵਜੋਂ ਵੀ ਅਪਣਾਇਆ ਹੈ। ਕੁਝ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਨਜ਼ਰੀਆ ਅਪਣਾਇਆ ਹੈ। "ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ" ਕਰਨ ਅਤੇ/ਜਾਂ "ਪੂਰਕ ਰਿਪੋਰਟ" ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਅਗਾਊਂ ਛੁੱਟੀ ਲੈਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਪਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਇਹ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 173 (8) ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ। ਕੰਟੈਂਪੋਰੇਨੀਆ ਐਕਸਪੋਜ਼ੀਟੀਓ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਜਿਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਆਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਮਾਮਲੇ ਜੋ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸਮਝੇ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਅਭਿਆਸ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਥਿਤ ਹੈ, ਨੂੰ ਵਿਆਖਿਆਤਮਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

12.2. ***ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਸੀਬੀਆਈ*** (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਈ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰਜ਼ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜਾਂਚ ਸੀਬੀਆਈ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰਜ਼ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੁਆਰਾ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਅਤੇ ਕਈ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 136 ਤਹਿਤ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਹਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂ ਦੇ ਟੀਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾਲਤਾ ਦਾ ਪਰਦਾਫਾਸ਼ ਕੀਤਾ:

**22.** ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਜਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਅਦਾਲਤ ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਵੇਗੀ ਜੋ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਜਾਂ ਨਿਆਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਣ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਜਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਜਾਂ ਨਿਆਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 173 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (8) ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਤਹਿਤ ਨਵੀਂ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਮੁੜ ਜਾਂਚ ਲਈ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਜਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਜੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਨਿਆਂ ਦੇ ਟੀਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਨਵੀਂ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਮੁੜ ਜਾਂਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

23. *ਮਿੱਠਾਭਾਈ ਪਾਸ਼ਾਭਾਈ ਪਟੇਲ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ* [10] ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਸਿੱਟੇ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਮਿਲਦਾ ਹੈ:

> "13. ਪਰ, ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੈ ਕਿ 'ਅੱਗੇ ਦੀ ਜਾਂਚ' ਅਤੇ 'ਮੁੜ ਜਾਂਚ' ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੱਧਰਾਂ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਆਪਣੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਅਤੇ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਕਿਸੇ 'ਰਾਜ' ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਏਜੰਸੀ ਤੋਂ ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਦੁਬਾਰਾ ਜਾਂਚ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼, ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਵਰਜਿਤ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਕੋਈ ਵੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ। *ਰਾਮਚੰਦਰਨ ਬਨਾਮ ਆਰ. ਉਧਯਕੁਮਾਰ* [11] ਵਿੱਚ ਪਸਾਇਤ, ਜੇ. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਗਈ:
>
> > 7. ਇਸ ਮੋੜ 'ਤੇ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 173 ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਪਰੋਕਤ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 173 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਉਪ-ਧਾਰਾ (8) ਤਹਿਤ ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਪਰ ਨਵੀਂ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਮੁੜ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ
>
> ਇਸ ਲਈ, ਦੁਬਾਰਾ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਅੰਤਰ ਮੌਜੂਦ ਹੈ

***

---

[10] (2009) 6 ਐਸ ਸੀ ਸੀ 332: (2009) 2 ਐਸ ਸੀ ਸੀ (ਸੀਆਰਆਈ) 1047

[11] (2008) 5 ਐਸ ਸੀ ਸੀ 413: (2008) 2 ਐਸ ਸੀ ਸੀ (ਸੀਆਰਆਈ) 631

15. ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਦਾਲਤਾਂ ਕੋਲ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਰਿਮਾਂਡ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੇ ਚਾਰ ਕੋਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

**24.** ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਉਪਰੋਕਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਜਾਂ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਚਾਰ ਕੋਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਉਸ ਕੇਸ ਦੀ ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 173 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਤਹਿਤ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅੱਗੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਮਤਲਬ ਨਵੀਂ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਮੁੜ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।ਪਰ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 173 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (8) ਵਿੱਚ ਇਹ ਸੀਮਾਵਾਂ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਨਿਆਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।

12.3. ਪਾਪੂਲਰ ਮੁਥਿਆ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸਬੰਧਤ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿਰੁੱਧ ਆਪਣੇ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿਚ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਹਰ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੇ ਸਬੂਤ ਹਨ। ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਛੱਡਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਸੱਚੀ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੂੰ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 319 ਤਹਿਤ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਕੇਸ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਲਟ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕਰਦਿਆਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅੱਗੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੀ ਸਲਾਹ ਲਵੇਗਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਕਿਸ ਧਾਰਾ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਜਾਣੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਸੀਬੀ, ਸੀਆਈਡੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਲਵੇਗੀ, ਦੁਬਾਰਾ ਜਾਂਚ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਏਗੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਵਾਲ ਕਿਸ ਬਾਰੇ ਸੀ

ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਅਤੇ ਉਚਿਤਤਾ। ਇਸ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸੀਮਾ ਅਤੇ ਵਿਆਪਕਤਾ ਬਾਰੇ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਗਰਾਨੀ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ:

**29.** ਹਾਈ ਕੋਰਟ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਆਪਣੀ ਸੋਧ ਜਾਂ ਅਪੀਲ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਆਪਣੀਆਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੈ

**30.** ਸੰਭਾਵਿਤ ਜਾਂ ਪੂਰਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ:

(i) ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨਾਲ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਵੀ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(ii) ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਪੀਲੀ ਜਾਂ ਸੋਧ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਕੋਈ ਰਸਮੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(iii) ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਅਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕੋਡ ਚੁੱਪ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਸੰਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਕੋਡ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ; ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਕੋਡ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਬਕਾ ਡਿਬਿਟੋ ਜੁਸਟੀਟੀ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਅਸਲ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਨਿਆਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਇਹ ਇਕੱਲਾ ਮੌਜੂਦ ਹੈ

*** *** ***

**46.** ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਰਾਜ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੀ ਸਲਾਹ ਲਵੇ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ 'ਤੇ ਕਿਸ ਧਾਰਾ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਜਾਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਸੀਬੀ, ਸੀਆਈਡੀ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਲੈਣ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਮੁੜ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ।

ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਰਾਜ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਏਜੰਸੀ ਤੋਂ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕੋਈ ਅਸਧਾਰਨ ਸਥਿਤੀ ਮੌਜੂਦ ਨਾ ਹੋਵੇ।

*** *** ***

**48.** ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਉਕਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ। ਇਹ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਗਿਆ। ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਖੋਹਣ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਖਤਰੇ ਬਾਰੇ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਉਕਤ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਚੌਕਸ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 173 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (8) ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਨਾ ਸਿਰਫ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਮੁੜ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਬਲਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਵੀ ਦਿੱਤੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਗਵਾਹਾਂ ਵਜੋਂ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਵੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਅਣਉਚਿਤ ਸੀ।

*** *** ***

**56.** ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸੰਜਮ ਨਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਕਮੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਆਪਣੇ ਅਖਤਿਆਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਇਹ ਨਾ ਸਿਰਫ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਮਨ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ, ਬਲਕਿ ਇਹ ਵੀ ਵਿਚਾਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਇਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਮਕਸਦ ਪੂਰਾ ਹੋਵੇਗਾ

**57.** ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਅਜੀਬ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

**58.** ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਵਿਵਾਦਿਤ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਇੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰੇਗੀ ਜੋ ਉਹ ਸਹੀ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਮਝੇ।

ਉਪਰੋਕਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

12.4. ***ਵਿਨੂੰਭਾਈ ਹਰੀਭਾਈ ਮਾਲਵੀਆ*** (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ 3 ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕੇਸ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਕਿ 22.12.2009 ਦੀ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ ਦੋ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਾਅਲੀ ਅਤੇ ਜਾਅਲੀ ਸਤਾਖਤ ਅਤੇ ਪਾਵਰ ਆਫ ਅਟਾਰਨੀ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪੈਸੇ ਵਸੂਲਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਜੋਂ 2.5 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨਾ। ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਤੱਥ ਆਰ ਐਂਡ ਐਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਮਾਲੀਆ ਐਂਟਰੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਨ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਉਸੇ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਝੂਠਾ ਅਤੇ ਜਾਅਲੀ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਅੱਗੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਤੱਥ ਕ੍ਰਾਸ-ਐਫਆਈਆਰ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਸਨ, ਜੋ ਕਦੇ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਮਾਲ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ 15.03.2011 ਨੂੰ ਸੂਰਤ ਦੇ ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੂੰ ਲਿਖੇ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਸਮਝ ਵਿੱਚ, ਅਤੇ ਮਾਲ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ 15.03.2011 ਦੇ ਉਕਤ ਸੰਚਾਰ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 22.12.2009 ਦੀ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਕੋਈ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਕਹੀ ਗਈ ਗੱਲ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰੇ, ਜਿਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਇੱਕ ਸੀਨੀਅਰ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ; ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਉਚਿਤ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਹੋਰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੌਰਾਨ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀਆਂ ਵਿਆਪਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਹਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ: -

> "**18.** ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਨਿਰਪੱਖ ਮੁਕੱਦਮਾ ਉਦੋਂ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਜਾਂਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਹੋਵੇ। ਸਾਰੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਦਾ ਅੰਤਮ ਉਦੇਸ਼, ਚਾਹੇ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ, ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਜੁਰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਹਟਣ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਇਹ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਲੋੜ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਦੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਹ ਸੀਆਰਪੀਸੀ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 21 ਦੀ ਸਰਬਵਿਆਪਕਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਧਾਰਾ 21 ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

*** *** ***

**25.** ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 156 (3) ਤਹਿਤ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਬਹੁਤ ਵਿਆਪਕ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਨਿਆਂਇਕ ਅਥਾਰਟੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ. ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨਾ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਜਾਂਚ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ "ਉਚਿਤ ਜਾਂਚ" ਹੋਵੇ - ਜਿਸ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਅਜਿਹੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਕਰਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ - ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 21 ਇਹ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਜੋ ਕਿ ਸੰਭਾਵਿਤ ਜਾਂ ਸੰਕੇਤਕ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਕੋਲ ਉਪਲਬਧ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਸਹੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ, ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਧਾਰਾ 173 (2) ਤਹਿਤ ਰਿਪੋਰਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ; ਅਤੇ ਕਿਹੜੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪੜਾਵਾਂ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ। ਦਰਅਸਲ, ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 156 (1) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈ ਗਈ "ਜਾਂਚ" ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 2 (ਐਚ) ਦੇ ਤਹਿਤ "ਜਾਂਚ" ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਅਨੁਸਾਰ, ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੀਆਂ; ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 173 (8) ਤਹਿਤ ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ ਰਾਹੀਂ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗੀ।

*** *** ***

**42.** ..... ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਜਾਂਚ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇਗੀ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਕੋਲ ਧਾਰਾ 173 (8) ਤਹਿਤ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਹੋਣ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਹੋਰ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦਾ ਨਿਗਰਾਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਅੱਧ ਵਿੱਚ ਅਚਾਨਕ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਨਿਆਂ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਹੋਵੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਕੁਝ ਕੇਸ ਅੱਗੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਕਿਸੇ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਛੱਡਿਆ ਨਾ ਜਾਵੇ। ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਕੀਰਣ ਅਤੇ ਪਾਬੰਦੀਸ਼ੁਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਲਈ ਕੋਈ ਵਾਰੰਟ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਖ਼ਾਸਕਰ ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਧਾਰਾ 156 (3) ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ

ਧਾਰਾ 156 (1), ਧਾਰਾ 2 (ਐਚ) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 173 (8) ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੋ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪੜਾਵਾਂ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਵੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇਸ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਖੁਦ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਜੋ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅੱਗੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਵਿਦਵਾਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ ਜੋ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਜਿਹੇ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੇਗਾ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਜੇ ਨਵੇਂ ਤੱਥ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਦੇਰੀ ਤੋਂ ਬਚਣ ਨਾਲੋਂ ਸੱਚਾਈ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣਾ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਨਿਆਂ ਕਰਨਾ ਵਧੇਰੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ.....

12.5. ***ਡਿਵਾਈਨ ਰਿਟਰੀਟ ਸੈਂਟਰ*** (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਆਪਣੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਇਕ ਮਹਿਲਾ ਰਿਮਾਂਡ ਕੈਦੀ ਵੱਲੋਂ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਕੋਰਾਟੀ ਥਾਣੇ ਵਿਚ 2005 ਦਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਾ ਨੰਬਰ 381 ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਪਨਾਹ ਲੈਂਦੇ ਸਮੇਂ ਉਸ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਅਤੇ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਹ ਗਰਭਵਤੀ ਹੋ ਗਈ। ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਭੈਣ ਦੇ ਵਿਆਹ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਈ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਚੋਰੀ ਦੇ ਝੂਠੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਫਸਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਸਮਾਨਾਂਤਰ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗੁੰਮਨਾਮ ਪਟੀਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈਆਂ, ਜੋ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਕਿ 2005 ਦਾ ਉਕਤ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਨੰਬਰ 381 ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਤੋਂ ਖੋਹ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂਚ ਟੀਮ ('ਐਸਆਈਟੀ') ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਜਾਵੇ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਕਤ ਐਸਆਈਟੀ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਕੇਂਦਰ ਵਿਰੁੱਧ ਦਾਇਰ ਗੁੰਮਨਾਮ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹੋਰ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ/ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਵੀ ਦਿੱਤੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਵੇਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਕੋਈ ਅਸੀਮਤ ਅਤੇ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਵਾਲਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਵੀ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ: -

"27. ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਸੀਮਤ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਰਗਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸੰਜਮ ਨਾਲ, ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਟੈਸਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੈਅ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 482 ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ, ਬਲਕਿ ਸਿਰਫ ਉਸ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਬਚਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕੋਡ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਸੀ।ਤਿੰਨ ਹਾਲਾਤ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, (i) ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਬਣਾਉਣਾ, (ii) ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ, ਅਤੇ (iii) ਨਿਆਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨਾ।

*** *** ***

**39.** ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਅਤੇ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਅਤੇ ਸਾਰ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਅਟੱਲ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂ ਖੇਤਰ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਉਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਨਿਰਵਿਘਨ ਹਨ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸੰਗਿਆਯੋਗ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੋਡ ਦੇ ਅਧਿਆਇ XII ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਨਿਰਵਿਘਨ ਵਿਵੇਕ ਦਾ ਮਤਲਬ ਕੋਈ ਗੈਰ-ਜਵਾਬਦੇਹ ਜਾਂ ਅਸੀਮਤ ਵਿਵੇਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਉਸ ਸ਼ਰਤ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਸ਼ਰਤ 'ਤੇ ਉਹ ਸ਼ਕਤੀ ਕੋਡ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

**40.** ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਮੱਧ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਬਦਲ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਕਿਸੇ ਨਾਮਜ਼ਦ ਜੱਜ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਜਾਂ ਗੁੰਮਨਾਮ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦੀ ਕਿਸੇ ਏਜੰਸੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਅਜਿਹੇ ਸੰਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਨਾ ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਜਾਂ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਖੁਦ ਦੀ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਚੁਣਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਦੇ ਹਨ।

**41.** ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਅਧੀਨ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਸੇ ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਉਚਿਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਿਸੇ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਦੁਰਲੱਭ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੇ ਅਧਿਆਇ XII ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਮਾਮਲਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਦਖਲ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਪਰ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ ਕਿ ਜਾਂਚ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਜ਼ਾਬਤੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

12.6. ਮਦਨ ਮੋਹਨ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਥਿਰ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧੀਨ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼/ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ, ਪਰ, ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ: -

"15. ਸਾਡੀ ਸੋਚੀ ਸਮਝੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ "ਮਨਜ਼ੂਰੀ" ਦੇਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਦਰਅਸਲ, ਇਕ ਵਾਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਅਜਿਹਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਕੋਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ 2 ਅਤੇ 3 ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੀ ਬਚਿਆ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਕੋਲ ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਰਜ਼ੀ ਰੱਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਸਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ।

16. ਦਰਜਾਬੱਧ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧੀਨ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਹਦਾਇਤ/ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਿਰ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਕਿਸੇ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਹਰ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਨਿਆਂਇਕ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਸਮੇਤ ਕੋਈ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ।

12.7. ਨੀਤੂ ਕੁਮਾਰ ਨਾਗੈਚ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਦਿਆਰਥਣ ਦੀ ਗੈਰ ਕੁਦਰਤੀ ਮੌਤ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਜਾਂਚ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ। ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਤੱਥ ਲਈ ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਦੱਸਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਰਿੱਟ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ।

13. ਇੱਥੇ ਜੋ ਕੁਝ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਚਿਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਖਤਮ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ:

(ਏ) ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ, 1973 ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਨਿਰਪੱਖ ਸੁਣਵਾਈ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਵੇਗੀ। ਹਰ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਦਾ ਅੰਤਮ ਉਦੇਸ਼, ਚਾਹੇ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ, ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਅਸਲ ਦੋਸ਼ੀਆਂ 'ਤੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਨਿਰਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

(ਬੀ) ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 156 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਚਿਤ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 173 (8) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਅੱਗੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

(ਸੀ) ਭਾਵੇਂ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਮੁੱਢਲੀ ਸ਼ਕਤੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਕੋਲ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਢੁਕਵੇਂ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਸਹੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਪੂਰਾ ਨਿਆਂ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਧਾਰਾ 482 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਤਹਿਤ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਮੁੜ ਜਾਂਚ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 173 (8) ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਜਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ ਕਿ ਉਹ ਅੱਗੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਮੁੜ ਜਾਂਚ ਲਈ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਤਹਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਨਿਆਂ ਦੇ ਟੀਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਕੋਰਸ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

(ਡੀ) ਜਦੋਂ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਵਿਆਪਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਮੁੜ ਜਾਂਚ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਵੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸੰਜਮ ਨਾਲ, ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਅਸਾਧਾਰਣ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

(ਈ) ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਸੀਮਤ ਜਾਂ ਨਿਰਵਿਘਨ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਅਸਲ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਨਿਆਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਤਾਂ ਜੋ ਹੋਰ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਰਾਜ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਕਿ ਉਹ ਰਾਜ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੀ ਸਲਾਹ ਲਵੇ ਕਿ ਅੱਗੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਮੁੜ ਜਾਂਚ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਕਿਸ ਵਿਵਸਥਾ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਜਾਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਹੈ; ਅਤੇ ਇਹ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੋਣ ਤੋਂ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਅਸਾਧਾਰਣ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ ਕਿ ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਮੁੜ ਜਾਂਚ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

14. ਉਪਰੋਕਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਵਰਤਮਾਨ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਜੋ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ, ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਗੋਦਾਮ ਤੋਂ ਮਾਲ ਦੀ ਨਿਕਾਸੀ ਅਤੇ ਸਟਾਕ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਆਡਿਟ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ, ਭਾਵ,

ਸੀਨੀਅਰ ਡਿਪਟੀ ਕੁਲੈਕਟਰ-ਕਮ-ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਮੈਨੇਜਰ ਨੇ ਸਿਰਫ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ, ਜੋ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਚੌਥਾ ਦਰਜਾ ਕਰਮਚਾਰੀ ਸੀ ਪਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੰਚਾਰਜ ਸਹਾਇਕ ਗੋਦਾਮ ਮੈਨੇਜਰ ਵਜੋਂ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਉਸ ਸਮੇਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਨੇਜਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਆਡਿਟ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਭੁੱਲਾਂ ਦੀਆਂ ਕਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ। ਵਰਤਮਾਨ ਮਕਸਦ ਲਈ ਇਹ ਵੇਖਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਸਬੰਧਿਤ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਇਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ ਕਿ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੇ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਣਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ/ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਜਾਂਚ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ/ਜਾਂ ਵਿਦਵਾਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲ ਲੋੜੀਂਦਾ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ।

14.1. ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਾਂ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਅਸਾਧਾਰਣ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਕੇਸ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ। ਇਸ ਲਈ, ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਮੁੱਖ ਹਿੱਸਾ, ਜੋ ਅੱਗੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਕੋਈ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।

15. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਪਹਿਲੂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਸਖ਼ਤ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪੱਖਪਾਤ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਜਾਂਚ ਦਾ ਧਿਆਨ ਭਟਕਾਉਣ ਦੀ ਸਾਰੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਪਣੀ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ 'ਪੂਰੀ ਖੇਡ' ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਖੇਡੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਨੇਜਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ 'ਆਖਰਕਾਰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ' ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਚਮੜੀ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਬਲੀ ਦਾ ਬੱਕਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਇਹ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਮਾਨ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਇਸ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ

---

[12] ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ 10.09.2018 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਉਮੀਦ ਬਾਰੇ ਤਿੰਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ 'ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਮੁੜ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ' ਅਤੇ 'ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ' ਅਤੇ 'ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ' 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਮੂਲ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਨਿਰਦੇਸ਼ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ 'ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ' ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਹਨ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ।

ਸਥਿਤੀ ਜਿਵੇਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾਂਚ ਦੇ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕੇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਸਾਧਾਰਣ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਬਾਰੇ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣ 'ਤੇ ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਪਰ, ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਅਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕਰਨ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਹੈ ਜੋ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਪੱਖਪਾਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਿਧਾਂਤ ਸਥਿਰ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ।

16. ਇਸ ਲਈ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਤਹਿਤ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸਹੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਪਰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ, ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਅਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕਰਨਾ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੋ ਸੁਤੰਤਰ ਜਾਂਚ ਲਈ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਛੱਡਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪੱਖਪਾਤ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਾਰੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਉਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

17. ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਅਰਥਾਤ, ਕੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨਾ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕੁਝ ਸੰਬੰਧਿਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

17.1. ਮਨਹਰੀਭਾਈ ਮੁਲਜੀਭਾਈ ਕਾਕੜੀਆ (ਸੁਪਰਾ) ਦਾ ਕੇਸ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 203 ਤਹਿਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਖਾਰਜ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸੋਧ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸੋਧ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ, ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਨਾਮਜ਼ਦ ਦੋਸ਼ੀ/ਸ਼ੱਕੀ ਨੂੰ ਸੋਧ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 401 (2) ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਥਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਹ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਣਗੇ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਹਾ:-

> "53. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੋਧ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 200 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 203 ਅਧੀਨ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 202 ਅਧੀਨ ਵਿਚਾਰੀ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ,

ਕੋਡ, ਦੋਸ਼ੀ ਜਾਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦਾ ਸ਼ੱਕ ਹੈ, ਸੋਧ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 203 ਤਹਿਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਸੋਧ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਉਕਤ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ 'ਤੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਮੁਲਜ਼ਮ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਸੋਧ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸੁਣਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਇਹ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 401 (2) ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਲੋੜ ਹੈ। ਜੇ ਸੋਧ ਅਦਾਲਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪਲਟ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੀ ਫਾਈਲ ਵਿੱਚ ਬਹਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਵਾਪਸ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਲੈਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਹ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੱਕ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ। ਅਸੀਂ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ. ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

17.2. ਡਬਲਯੂ.ਐਨ. ਚੱਢਾ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਕੇਸ ਦੀ ਰੂਪ-ਰੇਖਾ ਅਤੇ ਪਿਛੋਕੜ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਆਪਣੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੇ ਸਨ। ਵਰਤਮਾਨ ਮਕਸਦ ਲਈ, ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਜਾਂਚ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਤਰੀਕੇ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੇਨਤੀ ਪੱਤਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੁੱਦੇ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ, ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਜਾਂਚ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਡੀ ਅਲਟਰਮ ਪਾਰਟਮ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਬਾਹਰ ਰੱਖਣ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ: -

"**80.** ਆਡੀ ਅਲਟਰਮ ਪਾਰਟਮ ਦਾ ਨਿਯਮ ਨਿਆਂ ਦਾ ਨਿਯਮ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਨਿਯਮ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਅਨਿਆਂ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੇਗਾ। ਐਸ.ਏ. ਡੀ ਸਮਿਥ ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ, (ਚੌਥਾ ਸੰਸਕਰਣ) ਪੰਨਾ 184 'ਤੇ, ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ, ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਅਗਾਊਂ ਨੋਟਿਸ ਅਤੇ ਸੁਣਨ ਦੇ ਮੌਕੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਕੁਝ ਕਾਰਕਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ, ਇਕੱਲੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਲਾ ਕੇ, ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੁਆਰਾ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ. ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਕਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਆਈਟਮਾਂ (1) ਤੋਂ (10) ਦੇ ਤਹਿਤ "ਆਡੀ ਅਲਟਰਮ ਪਾਰਟਮ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣਾ" ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ

**81.** ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਆਡੀ ਅਲਟਰਮ ਪਾਰਟਮ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕੁਝ ਵੀ ਅਣਉਚਿਤ ਅਨੁਮਾਨ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ

ਕਿਸੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮਿਲਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣਾ। ਇਸ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਦੇ ਟੀਚਿਆਂ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਲਈ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ "ਬੇਜਾਨ, ਬੇਤੁਕਾ, ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਹਾਰਨ ਵਾਲਾ ਜਾਂ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਆਮ ਸਮਝ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਲਟ" ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਇਹ ਨਿਯਮ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਸਾਧਾਰਣ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਲੋੜ ਦੀ ਮੰਗ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

*** *** ***

89. ਉਪਰੋਕਤ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਸਮੱਗਰੀ ਇਕੱਤਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਬਣਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 173 (2) ਅਧੀਨ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਆਡੀ ਅਲਟਰਮ ਪਾਰਟਮ ਦਾ ਉਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਨਿਯਮ ਪਹਿਲਾਂ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਾਨਤਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਸਵਾਲ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਆਡੀ ਅਲਟਰਮ ਪਾਰਟਮ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਸ ਦੇ ਆਕਰਸ਼ਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮੌਜੂਦ ਹੈ

**90.** ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ ਦੇ ਅਧਿਆਇ XII ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਕਈ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਅਗਾਊਂ ਨੋਟਿਸ ਜਾਂ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਜਦੋਂ ਕਿ ਕਾਰਵਾਈ ਕਿਸੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਦੇ ਪੜਾਅ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

*** *** ***

**92.** ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਅਤੇ ਤਰੀਕੇ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਗੱਲ ਕਹਿਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਸਕੀਮ ਤਹਿਤ ਕੁਝ ਅਪਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਸਥਾਪਤ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਕੋਈ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਜਾਂਚ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 173 (2) ਤਹਿਤ ਅੰਤਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸਮਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 204 ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ। ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ।ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਉਕਤ ਅਪਰਾਧ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਤੱਕ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 202 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ

ਅਗਲੀ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇ ਪਰ ਭਾਗ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦੇ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਈ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲੇ ਹਨ ਪਰ ਅਸੀਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੁਝ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਹਨ ਜੋ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਕੁਝ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

17.3. ਇਹ ਵੀ ਲਾਭਦਾਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੁਹਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਪੂਲਰ ਮੁਥਿਆ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਭਾਵੇਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਅਸਵੀਕਾਰ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ (ਬੇਸ਼ਕ, ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਵਰਤੋਂ 'ਤੇ ਸੀਮਾਵਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ), ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਕੇਸ ਦੇ ਅਜੀਬ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾਂਚ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

18. ਉਪਰੋਕਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ, ਸਾਡਾ ਸਪਸ਼ਟ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਡਬਲਯੂ.ਐਨ. ਚੱਢਾ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸਿੱਧਾ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਪਰ ਫਿਰ, ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਮੌਕੇ ਬਾਰੇ ਟਿੱਪਣੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਨਹਰੀਭਾਈ ਮੁਲਜੀਭਾਈ ਕਾਕੜੀਆ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਵਾਪਰੀ ਹੈ, ਵੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਲਾਭ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮਾਮਲਾ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 401 ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਇੱਕ ਸੋਧ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਧਿਰ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਆਦੇਸ਼ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪਾਪੂਲਰ ਮੁਥਿਆ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ, ਬੇਸ਼ਕ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਕਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਜਿਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂਚ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ, ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਪਰ, ਕੇਸ ਦੇ ਵਿਲੱਖਣ ਅਤੇ ਅਜੀਬ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਅਪਰਾਧ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਇੱਕ ਦੌਰ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘ ਚੁੱਕਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਣਉਚਿਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ

---

[13] ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 401 ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਵਿਆਪਕ ਸੋਧ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

(2) ਇਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਵੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੋਸ਼ੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਪੱਖਪਾਤ ਲਈ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬਚਾਅ ਵਿੱਚ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਨਾ ਮਿਲਿਆ ਹੋਵੇ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਉਸ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਮਕਸਦ ਪੂਰਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਪਾਪੂਲਰ ਮੁਥਿਆ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵਿਸ਼ਵਵਿਆਪੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਨਿਯਮ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਹਰੇਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ (ਜੋ ਕਿ ਹੋਰ ਵੀ ਘੱਟ ਅਤੇ ਅਸਾਧਾਰਣ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ), ਅਦਾਲਤ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ / ਭੁੱਲਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਮੌਕੇ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਕੇਸ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ।

19. ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਸਾਡਾ ਸਪਸ਼ਟ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਪਾਪੂਲਰ ਮੁਥਿਆ (ਸੁਪਰਾ) ਦਾ ਰਸਤਾ ਅਪਣਾਉਣ ਨਾਲ ਕੋਈ ਮਕਸਦ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇ ਕੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਬਹਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਕੁਝ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਅਤੇ ਅਜੀਬ ਹਾਲਾਤ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਦੋਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਵਿਭਾਗੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਆਡਿਟ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਹੈ; ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਨੇਜਰ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਅਗਲੇਰੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ।

19.1. ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦਾ ਵੀ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਵਿਸਥਾਰਤ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਤੱਥ ਉਸ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਵਰਤਮਾਨ ਮਕਸਦ ਲਈ, ਇਹ ਵੇਖਣਾ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਤੱਥ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ, ਅਪਰਾਧਿਕ ਜਾਂਚ ਲਈ ਨਿਰਣਾਇਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ; ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਇਸ ਤੱਥ ਲਈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਸਾਰੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਪਦਾਰਥਕ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ।

20. ਇਸ ਮੋੜ 'ਤੇ, ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੇ ਆਖਰੀ ਭਾਗ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸ ਕੇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਅਜੀਬ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, 2012 ਦਾ ਬੜ ਪੀ.ਐਸ. ਕੇਸ ਨੰਬਰ 115 ਹੋਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਾਮਲਾ ਵੀ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ 2012 ਦਾ ਬਿਕਰਮ ਪੀ.ਐਸ. ਕੇਸ ਨੰਬਰ 129 ਸੀ, ਮਾਲ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ।

ਮਾਲ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੇ ਦੋਸ਼। ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, 2012 ਦੇ ਉਕਤ ਬਿਕਰਮ ਪੀਐਸ ਕੇਸ ਨੰਬਰ 129, ਜੋ ਕਿ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 409, 420, 468, 471 ਅਤੇ 474 ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਲੱਭਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ; ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਵੀ 2012 ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਬਿਕਰਮ ਪੀਐਸ ਕੇਸ ਨੰਬਰ 129 ਦੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਹਲਫਨਾਮੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਪਾਈ ਗਈ ਹੈ ਪਰ, ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅੰਤਰਿਮ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਹੀਂ ਲਈ ਗਈ ਹੈ।

20.1. ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੇਖਣ ਵਿੱਚ ਜਲਦਬਾਜ਼ੀ ਕਰਾਂਗੇ ਕਿ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਉਪਰੋਕਤ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਇਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ, ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਉਚਿਤ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਇੱਥੇ ਸਿਰਫ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ।

21. ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀ ਸਮੁੱਚਤਾ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਦੇ ਵਿਆਪਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ, ਸਾਡਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰੀ ਗਈ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਤਰਕਸੰਗਤ ਅੰਤ ਤੱਕ ਲਿਜਾਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਪਰ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਅਣਉਚਿਤ ਅਤੇ ਬੇਲੋੜੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕਰਕੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਿਰ ਨਾਲ ਕੋਈ ਪੱਖਪਾਤ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਪੂਰੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ, ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ, ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਬੰਧਤ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

22. ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਹ ਅਪੀਲ ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ, ਉਪਰੋਕਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਅਣਉਚਿਤ ਅਤੇ ਬੇਲੋੜੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ।

ਅੰਕਿਤ ਗਿਆਨ ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

---

[14] ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੈਰਾ '15' ਵਿਚ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਬੇਦਾਅਵਾ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ/ਨਿਆਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ/ ਨਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ।

Yadwinder Singh
Enrl. No. P/956/2016